

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „МЕДИУМСКО ПРАВО“ ОД ПРОФ. Д-Р АНДОН МАЈХОШЕВ,
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1102-197/28 од 154. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 7.11.2017 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Јадранка Денкова, вонреден професор, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип;
- д-р Страшко Стојановски, вонреден професор, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“,

за подготвување на извештај - рецензија на приложениот ракопис „Медиумско право“ од проф. д-р Андон Мајхошев, наменет за студентите на прв циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „Медиумско право“ од проф. д-р Андон Мајхошев претставува континуирана заложба на авторите да ја оформи потребната литература од областа на медиумското право за студентите на прв циклус студии на Правен факултет. Учебникот е подготвен за потребите на студентите од студиските програми: Правни студии, четиригодишни студии на модулите: Финансово право, Административно право, Граѓанско право, Деловно право, Казнено право, Меѓународно право и меѓународни односи, Правосудна насока - петгодишни студии, Применета политика и дипломатија - модул Европско право, Студиската програма за новинарство и односи со јавноста и таа ги содржи сите предвидени содржини што се опфатени во предметната програма Медиумско право, застапена во четвртата академска година (VII семестар), со неделен фонд на часови (2+1+1 со 4 ЕКТС). Со новата акредитирана студиска програма по медиумски студии 2017/18 предмет ќе го проучуваат во првата академска година во II семестар со неделен фонд на часови 2+2+1 со 6 ЕКТС.

Податоци за обемот на ракописот: Проблематиката што е предмет на обработка е претставена во текст од вкупно 155 страници, од кои на 152 страници е претставен основниот текст, на четири страници се поместени над 90 релевантни библиографски единици, од монографски единици, периодични списанија, статии, извештаи и интернет страници, во најголем дел странска литература што ги покрива подрачјата што се третирали во трудот. Исто така, во трудот се користени најважните меѓународни и регионални акти на ООН, Советот на Европа, ЕУ, како национални закони од медиумското законодавство (Уставот, Законот за медиуми, Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, Законот за граѓанска одговорност за навреда и клеветата). Учебникот е пишуван во А4 формат со нормален проред, употребен е фонд Arial, големина на буквите 11. Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Констатирано е дека ракопис со таков наслов досега не е објавен, но има книги (ракописи) со други наслови кои третираат значаен дел од проблематиката што ја обработува насловот што е предмет на рецензија. Учебникот е напишан на оригинален начин и во него е поместена медиумската регулатива. Може да се каже дека трудот претставува научен материјал со висок стучен квалитет, кој може да се примени за стекнување на широки знаења од доменот на медиумското право, како за студентите, така и за пошироката јавност. Во таа смисла, учебникот претставува основен едукативен пишан стручен материјал, приспособен на потребите за образование и едукација во областа на медиумското право. Затоа сметаме дека овој учебник е од извонредно значење, како од теоретски, така и од практичен аспект.

Краток опис на содржината: Од содржински аспект, учебникот е структуриран во XV глави кои опфаќаат исто толку тематски целини. По секоја тематска целина авторот има поставено по неколку прашања за повторување и практични задачи на студентите. Во првата глава се опфатени следните тематски единици: поим, предмет, содржина, дефиниција и карактеристики на медиумското право; извори на медиумското право (меѓународни и национални извори). Од меѓународните извори обработени се најважните меѓународни прани инструменти на ООН и тоа: Универзалната декларација за правата на човекот (1948), Меѓународниот пакт за граѓански и политички права (1966); Резолуцијата 59(1) за Слободата на информирање. Од актите на Советот на Европа како извор на медиумското право анализирани се: Европската конвенција за правата на човекот (1950), Европската повелба за регионалните и малцинските јазици (1992), Рамковната конвенција за заштита на националните малцинства (1995) и повеќе декларации, резолуции и препораки.

Извори на медиумското право кои се анализирани во Република Македонија се уставот и најважните закони кои ги регулираат медиумите а тие се: *Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета, Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (2013 и сите новели понатаму), Закон за медиуми (2013), Закон за слободен пристап до информациите од јавен карактер (2006), Законот за заштита на личните податоци, како и актите на асоцијациите на новинарите (статут, правилници, етички кодекси).*

Втората глава од учебникот е со наслов *Слобода на изразување и слобода на медиумите како темел на демократијата и во него се обработени следните теми: слободата на изразување, границите на слободата на изразување, слободата на медиумите, слободата на изразувањето и слободата на медиумите во меѓународното право, слободата на изразување во македонското законодавство, меѓународната контрола на слободата на медиумите (Freedom haus, Article 19, Репортери без граници, Центар за слобода на информирањето и др.).*

Третата глава е со наслов *Европски модел на регулирање на медиумите* каде што се опфатени следните прашања: медиумите и владеењето, основните предуслови за остварување на јавниот интерес, **важните аспекти на медиумската политика на Советот на Европа, правата на малцинствата и медиумите, (не)толеранција, насилство во медиумските содржини, заштита на децата и младината, слобода на изразување, медиумите и демократските процеси**

Четвртата глава носи наслов *Регулирање на програмските содржини* и во неа се обработени следните прашања: професионални стандарди на информирањето на новинарите и медиумите, заштитата на приватноста, право на одговор и исправка, објава на исправката, право на одговор на објавена информација, заштита на малолетните лица, содржини со кои се поттикнува криминал и безредие, содржини со кои се поттикнува расна или етничка омраза и нетрпеливост, верски програми, промовирање на културна разновидност и др.

Петтата глава е со наслов *Регулирање и рекламирање во електронските медиуми и ги обработува следните прашања: забрана за рекламирање, заштита на малолетниците, чесност, вистинитост и забрана на дискриминација, рекламирање на прикриен начин, изложување на производи и спонзорирање на програмите и др.*

Шестата глава е со наслов *Регулирање на радодифузијата* и во неа се обработени следните прашања: независен регулатор, Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги во РМ како регулаторно тело, надлежности на Агенцијата, отчетност и

транспарентност на работата на Агенцијата, органи на Агенцијата, седници на Советот на Агенцијата, именување на членовите на Советот, престанок на мандатот на членот на Советот, надлежности на Советот, директор на Агенцијата, стручна служба на Агенцијата, надзор на Агенцијата, регистар на даватели на аудиовизуелни медиумски услуги, начела на вршење на дејноста на радиодифузерите, употреба на јазик и др.

Седмата глава е со наслов *Медиумски плурализам и недозволена медиумска концентрација и ги анализира следните прашања*: поврзани лица, ограничување за стекнување сопственост, посебна забрана за стекнување на сопственост на радиодифузерите, недозволена медиумска концентрација, утврдување на недозволена медиумска концентрација, претходно известување на Агенцијата при промена на сопственичката структура и др.

Осмата глава е со наслов *Јавен радиодифузен сервис* и во неа се обработени следните прашања: основни карактеристики на јавниот сервис, статус и независност, јавен радиодифузен сервис во РМ, програми и програмски сервиси од јавен интерес што ги обезбедува МРТ, стандарди и начела на работата на МРТ, архивирање на аудио и аудиовизуелните дела на МРТ, органи на МРТ, надлежности на програмскиот совет, надлежности на надзорниот одбор, финансирање на јавниот радиодифузен сервис МРТ.

Деветтата глава е со наслов *Комерцијални и непрофитни радиодифузери и ги обработува следните прашања*: постапка за издавање дозвола на телевизиско или радио емитување во РМ, фази (чекори) на постапката за доделување на дозвола за телевизиско и радио емитување, содржина на одлуката за објавување на јавен конкурс, пријава за учество на јавниот конкурс, критериуми за оценување на пријавите, одлука за доделување на дозвола

Десеттата глава е со наслов *Саморегулација и корегулација* и ги обработува следните прашања: саморегулацијата во некои држави во ЕУ, саморегулација на медиумите во државите од Западен Балкан, саморегулацијата во Република Македонија, финансирање на Советот на печат (саморегулаторните тела, Омбудсман, Декларација за правата и обврските на новинарите како меѓународен саморегулаторен акт, Етичкиот кодекс на новинарите на Македонија и др.).

Единаесеттата глава е со наслов *Права и одговорност на новинарот и медиумите* и ги анализира следните прашања: намерно или ненамерно изнесување невестина, медиумите, бизнисот и профитот, заштита на авторските права, заштита на авторските права во РМ, цензура и автоцензура, заштита на изворите на информирање, доверливи извори на информации, доверливи извори на информација (case study), заштита на приватноста, забрана на говор на омраза, известување за различности, известување на медиумите од судски постапки и презумпција на невиност, медиумите, новинарите и корупцијата, слобода и одговорност на уредникот и др.

Дванаесеттата глава се однесува на *Пристап на информации од јавен карактер и ги обработува следните прашања*: историјат на слободата на информирање и слободниот пристап до информации, право на слободен пристап до информации во РМ, должност на имателите на информации, режим на исклучоци, трошоци за посредување со информации, Комисија за заштита на правото за слободен пристап на информации од јавен карактер, информирање на јавноста во врска со пристапот до информации, основни принципи на слободниот пристап до информации, нормативно регулирање на слободниот пристап до информации во РМ, спроведување (имплементација) на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и др.

Тринаесеттата глава е со наслов *Заштита на личните податоци и ги анализира следните прашања*: поим на право на заштита на личните податоци, причини за ограничување на правото на заштита на личните податоци, Дирекција за заштита на личните податоци (основање и надлежности), надлежности на Дирекцијата, инспекциски надзор за заштита на личните податоци и др.

Четиринаесеттата глава е со наслов *Регулатива за клеветата* и ги опфаќа следните прашања: поим и дефиниција на декриминализација на клеветата, дефиниција за навреда и клевета, исклучување на одговорноста за клевета и др.

Петнаесеттата глава е со наслов „*Регулатива за медиумско покривање на изборните кампањи*» и ги анализира следните прашања: непристрасност и политички и други предрасуди на новинарот, регулатива за медиумско покривање на изборните кампањи, известување во вестите за резултатите од анкетите на јавното мислење, посебни информативни програми во изборната кампања и др.

ЗАКЛУЧОК

Учебникот со наслов „Медиумско право“ од проф. д-р Андон Мајхошев е систематски и логички подреден на современ начин, каде што во петнаесетина поглавја (тематски целини) се прикажани најважните правни акти, правни институти, принципи, начела и институции на медиумското право како важна правна дисциплина. Материјата е презентиранијата на еден јасен, студиозен, стручно-методолошки начин, поради што студентите ќе можат оваа материја без тешкотија да ја совладаат. Сметаме дека овој учебник ќе им овозможи на студентите да се стекнат со потребните знаења за оваа област, а ќе даде придонес и во научната и стручната јавност и затоа со големо задоволство препорачуваме да биде објавен.

Врз основа на гореизнесеното, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Правен факултет во Штип учебникот со наслов „Медиумско право“ од проф. д-р Андон Мајхошев да го одобри за издавање.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Јадранка Денкова, с.р.
Проф. д-р Страшко Стојановски, с.р.